

solze in vroče molitve nesrečnega moža, toraj ga pelje v svojo pisarnico ter mu tukaj reče: „Natanael! pomi-ljujeva vas zastran hude nesreče. Poznam vas, da ste pošten človek, ves drugačen, ko mnogi drugi iz vašega rodu. Želim vam v vaši sili pomagati. Povejte mi, koliko ste zgubili po nesrečnem požaru?“ —

Brez premiselnika žid odgovori: „Vse je rešeno, blagi gospod, vse: nič nisem zgubil po plamenu!“ — „Kaj?“ začudeno popraša plemenitaž, „vi ste vse rešili? Saj so mi vendar pri ognju pravili, da z hišo vred zgo-rela vam je vsa roba in tudi denar.“

V voljo božjo vdani mož krotko pravi: „Tja da, zlahten gospod! če govoriva od blaga in hiše, sem res sedaj berač, kajti vse je požar pogoltnil; vendar nebesa so mi po svojem angelju v podobi mladega grajšaka ljubo dete rešile, toraj ni nič zgubljenega, kar bi se zopet pridobiti ne dalo. Marljivost in delavnost ste poštenemu še vselej pomagale in upam, da tudi Bog mene zapustil ne bo!“ —

Blažkovič pohvali žida zaradi njegovega zaupanja in stanovitnosti v nesreči. Potem pa mu pravi: „Vi ste moj podložnik, toraj naj tudi jaz prvi kristjansko dolž-nost nad vami spolnim. Vzemite tu tisoč trdnjakev, in zopet prienite pošteno vašo trgovino. Plačali in vrnili jih mi boste, ko bomo enkrat veliki sabotni dan vsi ena čeda krog svojega pastirja. — Pa tudi vašo hišo vam hočem dati pozidati na lasne stroške; zakaj naša naj-veča zapoved nam vелеva: Ljubi svojega bližnega kakor sam sebe! — In zdaj idite z Bogom!“ —

Vrlič je bil po teh besedah Blažkovičevih tako osupnjen, da bi bil jel od samega veselja kmalo blesti. Skoraj s silo ga je mogel grajšak odpraviti proti domu k svoji tarnjajoči družinici. — Koj drugo jutro je bilo sto rok krog pogorišča v delu, da so ogorke in šaro odpravljal, stare zidove rušile in priprave snovale, za novo stavbo. Stari Blažkovič sam je napravil načrt za novo poslopje; zidarji in tesarji pridejo, in nova hiša se vzdiguje veselo od tal, kakor bi rasla. Tudi ostali vaščani radi pripomorejo pri delu, ker so Natanaela za-voljo blagega značaja vsi čislali in zlasti še, ker se je kasneje zvedelo, da mu je neka roparska habura nalašč hišo zažgala, češ, da bodo potem v obči gneči in stiski njeni grdi pajdaži bogate zaloge judove vkradli. —

Le grede je bila tedaj nova hiša sezidana, Nata-nael si nakupi zopet robe, in kakor pravi ljudska pri-slovica, „da na pogorišču rado raste“, je bila tudi njemu sreča mila in kmalo je bil mož zopet premožen. —

* * *

Mladi grajšak Alojzij je bil kmalo okreval. Mar-sikaj mu je delalo veselje v življenji, ali nobena reč ne tako, ko zavest, da je mladi deklici s prečudno božjo pomočjo življenje rešil. Kedarkoli jo je videl, se mu je srce v radostnih čutilih topilo.

Dve leti je Natanael ostal še v vasi. Razne okol-ščine, naj bolj pa zelo razširjene kupčije ga sedaj na-gibnejo, da proda svoje lastnine ter se preseli v daljno Poljsko, kjer si je v neki veliki vasi ob meji Rusije osnoval veliko trgovino. Ločitev njegova in njegove družine od plemenitih Blažkovičev je bila mila in otožna; s solznimi očmi so vsi poljubovali roke blagi plemeniti družini. —

Na novem domovju je bil Vrlič še bolj srečen; premoženje mu je rastlo na prečuden način, in v ma-lih letih je štel svoje tisoče po stotinah. Družinica se

mu je bila lepo odredila in poln zaupanja ter brez vsih skrbi je gledal v prihodnost. Pogosto je mislil v svoji sreči tudi blage Blažkovičeve rodline, ki je bila tako rekoč vtemeljitelica njegovega blagostanja in očetovskih radost. Pač se mu še sanjalo ni o nesrečah, katere so od tistih dob zadele starega Blažkoviča, njegovega naj-večega dobrotnika in mu napravile prezgoden grob; gospo in mladega Alojzija pa pahnile v grenko pomanj-kanje. — Kmaló potem namreč, ko se je bil Vrlič pre-selil na Poljsko, vname se v domovini Blažkovičevi strahovita vojska. Sovražne francoske trume, veliko močnejše memo domačih, prihrule so v deželo, vrele od zmage do zmage, in bližale se vedno bolj osredku dr-žave. V bližavi Blažkovičevih lastnin zberó se vnovič junaške domorodne kerdela, da bi se vzajemno vprle surovemu sovražniku in teple se na življenje in smrt. Vname se boj, vroč in krvav; ali sovražniku je bila po-osodi prisojena zmaga. Domorodne trume so bile po-tisnene nazaj, Blažkovičeve lastnine z gradom vred pa poropane, požgane in v prah pomandrane. Potrt od to-like nepričakovane nesreče, ki je premožnega pleme-nitnika pahnila iz bogastva v največjo revščino, zbolí blagi mož v skritem zakotju neke gorjanske vasi, in kmalo preseli se v boljšo domovino, kjer ni več prega-njavcev, stisk in nadlog. —

(Konec prihodnjic).

Babjeverstvo.

(Spisal J. O. s Podgorja).

Ne vem, ali je še kje toliko babjeverstva in prazne vere, kakor je je med našim narodom. Ta škodljiva in pregrešna napaka je tako trdo vkoreninjena med pro-stim ljudstvom, da je ni mogoče skor potrebiti. Reci, karkoli hočeš kaki kmetici, vse ti bo rajše verjela, ko to, da čarovnikov (copernikov) in čarevnic ni.

Poznam ženo, ki je polna takega praznoverstva.

„Tedad vi po vsi sili trdite“, ji pravim nekdanj, „da so čarovnice, da je móra, škrat, torka in Bog ve, koliko še tacihi prislovic, ki pomenijo kako čezna-torno moč?“

„No, križan Bog, kako pa drugače“, zavrne me starka in pa pristavi: „lej si živ človek no, unega dne sem bila pri izpraševanju, gospod fajmošter so me pa prašali, jeli verujem v čarovnice. Se ve, kar naravnost jim nisem hotela reči, da verujem, menila sem pa le, da so, pa gospod niso rekli na nobeno stran.“

„To ni mogoče!“ jej sežem v besedo.

„No pa reci človek, ali so, ali ne“, mi pravi že-nica. „Tako vi le verujete na čarovnice?“ prašajo go-spod.

„Ne verujem, vem pa da so“, jim odgovorim.

„Tedad verujete“, rekó še enkrat.

„Ne verujem ne, so pa, jim odgovorim in gospod umolknejo. Zdaj pa sodi človek.“

Res, bob bi bilo v steno, ko bi se kdo prizadeval takemu človeku vsiliti resnico, ki žene vedno le svojo ko neumna žival; kakor ravno ta žena. In koliko jih je, ki so, kakor ta žena, ki imajo čeznatorne duhove v hiši, v hlevu, v svinjaci in povsod, še po več v vsa-cem kotu. Pride jim mora svinjo sesat, človeka tlačit, torka kolovrat gonit, če se je kvaterno sredo čez noč vrvica pustila na kolesu. V štali se jim škrat obeša

po konjski grivi, kje drugod se jim je naredilo, da ne da krava mleka, da se ne sme, da se peka skazi, da živina erka. Kedar gromi in se bliska, kedar točuje, se ve, zopet menijo, da je to delo čaravnic in postavljajo stole pod milo nebo, tako, da molé noge kviško; drugi kako ostro orožje z ostrino navkviško polagajo misleči, da se tacih reči čaravnice bojé in zbeže vred s točo. O neumni, lehkoverni, zaslepljeni svet! Dalje jih je mnogo, kterim ysako kvaterno sredo o pol noči zaklad gori, še drugi slišijo spomina, ki že bolniku trugo dela pod streho, še taki se naletijo, ki porežejo britkemu razpetju ob potih roke in noge, misleči, da uga-nejo po tej strašno pregrešni poti številke, ki se bodo vzdignile v loteriji. Še drugemu zagovori ta ali uni bolezen, bolečine, da so, ki požar zagovoré, trdijo ne-kteri babjeverci.

Brez števila je še tacih praznih ver. Pa čemu bi našteval vse; vse so prazne, vse brezbožne, le ena ni yredna piškavega oreha. Koliko koristijo človeku, se pač lahko vsak prepriča, ali se je že. Gotovo, da nič, škodujejo pa in pregrešno je babjeverstvo. Taki ljudje, ki si mislijo v vsaki stari, umazani in razcepani baburi čaravnico, in reči, ki izvirajo ali iz bolezni ali po kakem drugem vzroku, prilastujejo čeznatornim duhovom, taki ljudje, pravim jaz, naj bi rajše poslušali duhovne, ki govoré vselej resnico, ali bi vsaj prašali za svet skušenih ljudi, ki bi jim povedali odkod izvira to ali uno, o čemur so menili, da je sad hudobnih duhov. Kdor meni, da točo napravljajo čaravnice, rajše naj bi spoznal, da Bog človeka opominja, da ga kliče k sebi. Kdor meni, da mu je narejeno, da erkajo prasci, da hodi svinjo mora sesat, in še sto in sto tacih reči, naj bi prašal pametnega človeka, ki bi mu povedal, da tudi po tej poti Bog človeka opominja in da prikazni, ktere pripisujejo čeznatornim močem, niso nič družega, ko bolezen, ktere ne poznajo.

Ne morem, da bi ne povedal pri tej priložnosti resnične dogodbe, po ktereji bi naj spoznali vsi babje-verci, koliko koristi človeku prazna vera.

Neka ženica je verjela za trdno, da jej pride torka po noči prest, ako ni snela na kvaterno sredo vrvi s kolesa. Tega ni opustila tedaj nikdar. Kvaterno sredo v postu se pa le pripeti, da gre ženica spat in na kolo-vratu ostane vrvica.

Ležala je v izbi, v ktereji je tudi mož spaval. Na mizi je bilo platno lepo belo, ravno ga je prinesel sno-čej tkavec. Miza je bila tik oken, kakor je po kmetih sploh navada.

Mož in žena sta že zadremala. Naenkrat je zbudi neko šumenje. Plaho pogleda žena; tema je v hiši, vse mirno, le platno na mizi se premiče. Zdaj se spomni žena: Včeraj je bila kvaterno sredo, s kolesa pri kolo-vratu je pozabila vrv sneti. Strah in groza jo sprele-tita. „Se-torka se-platno sehka, *) kolter čez glavo po-tegniva“ reče prestrašena žena možu in oba vlečeta odejo čez glavo. Med tem je tat — ta je bil, ne pa torka — lepo motal platno skoz okno in šel rakom žvižgat ž njim.

Zjutraj, ko vstaneta babjeverca in ne najdeta platna na svojem kraju in nikjer ne, vrvico pa le še na kolo-vratnem kolesu, menita vendar, da brž ko ne je moral tat biti ne pa torka, kajti ta ne jemlje platna.

Gospodarske drobtine.

Kako ravnati z vinskimi sodi, da se vino dobro obdrži dolgo časa. Naši vinorejci na-vadno izpraznjene sode malo oplaknejo, potem pa v kot vržejo. Ne, da bi popred sod dobro zataknil, ga v tem kotu pusté, dokler ga za prihodnje leto spet ne rabijo.

Ni čuda toraj, da vino, ktero v take sode pride, je bolezní najprej podvrženo, ali da vino po sodu diši, ali po plesnobi, ali pa da kisló postane. Ni tedaj od-več, da jim damo potrebni poduk.

Izpraznjeni sod se mora z vodo tako dolgo prati, dokler prav čista voda iz njega ne teče, potem naj stoji 24 ur narobe obrnjen, da se voda popolnoma ocedi.

Ko se je to zgodilo, se mora sod, v katerem je bilo belo vino, z vžganim žepлом pokaditi in trdo za-takniti, da zrak od nobenega kraja va-nj ne more. Sod, v katerem je črno vino bilo, se mora z vinskim cvetom ali špiritom vžgati in isto tako dobro zatakniti.

V tako obravnane sode ni strahú vina djati, in vinorejec more zagotovljen biti, da vino ne bo imelo slabega duha.

Ker pa naši vinorejci malokdaj tako sode obrav-navajo, in se večkrat pripeti, da ta ali uni sod po kislobi ali po plesnobi diši, moram še nekaj omeniti, kako naj se s tacimi sodi ravná, da bodo za rabo dobri.

Sod, ktereja mislijo z vinom napolniti in kteri je že leto in še več časa prazen, se mora prav dobro pre-gledati, predno se rabi. Pregleduje se pa tako: Luč se skozi spodnja vratica v sod vloži in tako prav dobro pregleda, ali je sod znotraj čist ali ne. Ko se je go-spodar z lastnim očesom o čistosti sode prepričal in ne najde nos nobenega slabega duha ne po plesnobi ne po kislobi, potem zadostuje, da se sod, predno se rabi, en-krat z vrelo in potem z mrzlo vodo dobro opere, in na zadnje z vrelo moštom še enkrat oplakne.

Če se pri takem pregledovanji zapazi, da sod po kislobi diši, se mora vsa kislóba prav čisto odpraviti, kajti vino v takem sodu kmalo kisló postane. V ta namen se mora takemu sodu dno ven vzeti in ga s slamo dobro vžgati, doge pa se morajo od znotraj s str-galko dobro ostrgati. V sod, ki drži 5 veder, se vloži 5 funtov nengašenega apna, sodu se naredi spet dno, in apno se vgasi z vodo, ktera se skoz veho va-nj vlije, tako, da postane apneno mleko. S tem mlekom se mora sod dobro oprati, za mlekom pa še enkrat z vrelo in nazadnje z mrzlo vodo. Tako obravnan sod je zgub-il popolnoma vso kislóbo in se brez strahú sme rabiti.

Če se pa najde, da je sod znotraj s plesnobo zaraščen, se mora ta plesnoba na tanko pregledati. V ta namen se ostrga malo te plesnobe z nohtom, in če se vidi, da na tistem mestu, kjer je plesnoba bila, je les črn postal, je to znamenje, da tak sod nikakor ni za vinsko rabo. V tak sod, dragi vinorejci, nikakor vina ne devajte, kajti takemu sodu se ne more več pomagati; vino, ktero v tak sod pride, je gotovo po-gubljeno.

Če pa plesnoba je rumena, je to zmirom slabo znamenje.

Pri beli plesnobi, ktera na lesi nič črnega ne pusti, kedar se proč ostrže, se pa sod lahko popravi, in sicer tako-le: Vrže se več funtov apna v sod, vgasi se apno v njem z vodo, da postane kakor mleko. S tem mlekom se sod dobro spere, in za tem z mrzlo vodo oplakne. Kuha se potlej v vodi sol, orehovo perje in zrelo brinje; taka voda vroča vlije se v sod in sod se precej zatakne;

*) Ravno s temi besedami sem čul povestico.